

Begrepsdefinisjoner

Arbeidstillatelse Tillatelse til å ta arbeid i Norge. Arbeidstillatelse kan gis til personer over 15 år dersom de innvandringsregulerende vilkårene i utlendingslovlivningen er oppfylt. Når det gjelder EØS-borgere se oppholdstillatelse.

Asyl Fristed for personer som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell sosial gruppe. Asyl innebærer blant annet beskyttelse mot å bli sendt tilbake til området der vedkommende har grunn til å frykte forfølgelse. Asyl gir også visse rettigheter under oppholdet i asyllandet. Utlendinger som innvilges asyl i Norge, får status som flyktninger.

Asylintervju Så raskt som mulig etter ankomst til Norge intervjues asylsøkeren av UDI. Asylsøkeren må forklare grunnen til at han/hun søker asyl. Opplysningene gitt i asylavhøret danner grunnlaget for asylsøknaden.

Asylsøker Person som på egen hånd og uanmeldt ber myndighetene om beskyttelse og anerkjennelse som flyktning. Personen kalles asylsøker inntil søknaden er avgjort.

Avslag Vedtak som betyr at vilkårene for asyl eller opphold på humanitært grunnlag ikke er til stede. Vedtak fattet av politiet, kan påklages til UDI. Vedtak fattet av UDI, kan påklages til Utlendingsnemnda.

Basiskommune En kommune som UDI har inngått særskilte avtaler med om å bosette enslige mindreårige og som skaffer seg solid kompetanse og ekstra tilrettelagte bo- og omsorgsløsninger for enslige mindreårige.

Bortvisning Vedtak om å nekte utlending adgang til Norge eller påby utlending å forlate landet.

Vedtaket er ikke til hinder for senere innreise. Det må ikke forveksles med utvisning eller uttransportering fra riket.

Bosetting i kommunen Flyktning, person med opphold på humanitært grunnlag eller person med kollektiv beskyttelse som flytter ut av statlig mottak og blir ordinær innbygger i en kommune. Begrepet omfatter også overføringsflyktninger og andre som ikke er inntatt i statlig mottak. Personer som trenger offentlig hjelp, må bosette seg i den kommunen som staten ved UDI og kommunen blir enige om (bosettingskommune).

Bosettingstillatelse Tillatelse som kan gis etter tre år i Norge med gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse. Tillatelsen er ikke tidsbegrenset, og den gir rett til varig opphold og generell adgang til å ta arbeid i Norge. Den gir også utvidet vern mot bortvisning og utvisning. En bosettingstillatelse faller som hovedregel bort ved opphold i utlandet utover 2 år.

Driftoperatør Står for den daglige drift av statlige mottak for asylsøkere. Kan være en kommune, frivillig organisasjon e.l. (Se statlig mottak)

Enslig mindreårig asylsøker Flyktning eller person med opphold på humanitært grunnlag som er under 18 år, og som er uten foreldre eller andre med foreldreansvar i Norge.

Familiегjenforening Oppholds- eller arbeidstillatelse som innvilges til nære familiemedlemmer til norsk statsborger eller utenlandsk statsborger med lovlig opphold i Norge. Familiегjenforening gjelder i hovedsak ektefelle og barn under 18 år.

15 måneders regelen Asylsøkere som ikke har fått endelig svar på sin asylsøknad innen 15 måneder

etter at de søkte, skal i følge 15-månedersregelen gis opphold på humanitært grunnlag. Regelen gjelder i tilfeller der den lange saksbehandlingen skyldes forhold hos utlendingsforvaltningen. Dersom asylsøkeren selv bidrar til å forlenge behandlingstiden, f.eks. ved ikke å legge fram korrekte opplysninger om identitet, gjelder ikke regelen. Den gjør den heller ikke hvis den lange behandlingstiden skyldes andre forhold utenfor myndighetenes kontroll.

Flyktning I juridisk forstand omfatter begrepet «flyktning» overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått innvilget asyl. I dagligtale brukes begrepet om en person på flukt, for eksempel på grunn av krig, uroligheter, menneskerettighetsovergrep eller miljøkatastrofer. I forbindelse med flyktningarbeid i Norge brukes begrepet «flyktning» om overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått asyl eller opphold på humanitært grunnlag.

Førsteinstans Den instans som fatter første vedtak i en sak. I asylsaker er det alltid UDI. Avslag kan som hovedregel påklages til overordnet organ, se Vedtak.

Individuell beskyttelse Innebærer at asyl eller opphold på humanitært grunnlag innvilges etter en individuell behandling av søknad.

Innvandrer En utenlandsfødt person, fast bosatt i Norge, men med begge foreldre født i utlandet.

Innvandrerbefolkning Omfatter personer som har to utenlandskfødte foreldre og/eller selv er født i utlandet. Mer presist: personer som verken har foreldre eller besteforeldre som er født i Norge. For adopterte regnes adoptivforeldre, ikke biologiske foreldre, som foreldre.

Integrering Gjeldende prinsipp i norsk innvandringspolitikk som vanligvis betyr at innvandrere og flyktninger blir funksjonsdyktige deler av majoritetssamfunnet, men uten at de mister sin kulturelle eller etniske identitet.

Integreringstilskudd Kommuner som bosetter flyktninger, mottar et tilskudd på 300.000 kroner per person fordelt over fem år. Kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger, får i tillegg 90.000 kroner per barn per år.

Kollektiv beskyttelse Midlertidig oppholds- eller arbeidstillatelse kan innvilges personer i en masseflyktsituasjon på kollektivt grunnlag, det vil si etter en gruppevurdering. Eventuelle asylsøknader stilles i bero i inntil tre år. Slik tillatelse danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse de første fire årene.

Midlertidig beskyttelse Se Kollektiv beskyttelse.

Opphold på humanitært grunnlag Vanlig betegnelse på tillatelse som gis til asylsøkere som ikke fyller kravene til asyl, men som har en flyktninglignende bakgrunn. Kan også gis der andre sterke menneskelige hensyn taler for at de bør få bli i landet.

Oppholdstillatelse Tillatelse til å oppholde seg i Norge ut over tre måneder. En slik tillatelse gir ikke rett til arbeid, unntatt for EØS-borgere.

Overføringsflyktninger Flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). Stortinget, etter forslag fra Regjeringen, fastsetter en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge kan ta imot hvert år. (Tidligere ble overføringsflyktninger kalt kvoteflyktninger.)

Rasisme Begrunnelse og rettferdiggjøring av forskjellsbehandling av enkeltpersoner eller grupper med utgangspunkt i deres «rase», hudfarge, trosbekjennelse, avstamning, nasjonale eller etniske opprinnelse.

Regionkontor UDI har seks regionkontorer som blant annet arbeider med mottak av asylsøkere og bosetting av dem som får bli i landet. Regionkontorene ligger i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand, Oslo og Gjøvik.

Repatriering Innebærer at en flyktning reiser tilbake til hjemlandet frivillig. Ble tidligere også brukt i Norge om tilrettelegging av frivillig tilbakevending for personer med flyktningbakgrunn (se Tilbakevending).

Statlig mottak Bosted for asylsøkere mens de venter på behandling av asylsøknaden. Etter vedtak blir de normalt boende enda en periode i statlige mottak før bosetting eller utreise. Beboere i statlige mottak får hjelp til det nødvendige av mat og klær, og har ulike plikter og tilbud. Stedene har nøktern standard og fortrinnsvis selvhushold.

Tilbakevending Brukes om personer med flyktningbakgrunn som vender tilbake til sine hjemland. Tilbakevending kan skje på eget initiativ eller være organisert av myndighetene. Den kan foregå med eller uten offentlig støtte og annen aktiv stimulans eller tilrettelegging (se Repatriering).

Transittmottak Midlertidig bosted for asylsøkere inntil de er intervjuet av UDI og har gjennomgått helsesjekk.

Utlendingsloven Utlendingslovens bestemmelser gir rammer for utlendingers adgang til Norge og deres opphold. Loven ble vedtatt 24. juni i 1988, og den trådte i kraft 1. januar 1991. Utlendingsloven erstattet Fremmedloven av 1956. UDIs vedtak om beskyttelse og arbeids- og oppholdstillatelse fattes i henhold til Utlendingsloven og -forskriften.

Utlendingsforskriften Utlendingsforskriften angir nærmere hvordan Utlendingslovens regler skal håndheves. Forskriften ble fastsatt ved resolusjon av 21. desember 1990, og trådte i kraft samtidig med Utlendingsloven. UDIs vedtak om beskyttelse og arbeids- og oppholdstillatelse fattes i henhold til Utlendingsloven og -forskriften.

Utlendingsnemda Klageinstans i utlendingssaker. Utlendingsnemda ble opprettet den 2. januar 2001 som en uavhengig klageinstans i utlendingssaker. Nemda har myndighet til å fatte endelig vedtak i saker som blir påklaget etter UDIs vedtak. Administrativt ligger utlendingsnemda under kommunal- og regionaldepartementet.

Utvising Vedtak som innebærer at en utlending må reise ut av landet og bare kan komme tilbake hvis spesielle vilkår er oppfylt (se Bortvisning).

Visum Tillatelse til å reise inn i landet og oppholde seg her i inntil tre måneder. Utenlandske borgere som ønsker å reise til Norge skal som hovedregel søke om slik tillatelse ved nærmeste norske utenriksstasjon. Søknaden må være innvilget før innreise til Norge. Norge har visumfrihetsavtaler med en rekke land. Statsborgere fra disse landene trenger ikke visum for innreise.